

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 11.12.2007
KOM(2007) 803 galutinis
I DALIS

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS VADOVŲ TARYBAI

**Strateginė atnaujintos Lisabonos strategijos ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui
ataskaita. Naujo ciklo pradžia (2008–2010 m.)**

Pokyčių tempo palaikymas

POKYČIŲ TEMPO PALAIKYMAS

2005 m. atnaujinusi Lisabonos strategiją ir pagrindinį dėmesį joje skirdama ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui, Europa padarė nemažą pažangą. Europos Sąjungos darbo pobūdis nuolat keitėsi – glaudi partnerystė ir aiškus valstybių narių ir Komisijos atsakomybės pasiskirstymas lėmė didelę pažangą.

Rezultatai jau akivaizdūs. Ekonomika daug geriau funkcionuoja nei 2005 m. Augimo tempai geri. Per pastaruosius dvejus metus sukurta beveik 6,5 mln. naujų darbo vietų. Manoma, kad iki 2009 m. bus sukurta dar 5 mln. darbo vietų. Šie skaičiai rodo, kad milijonai europiečių išsprendė nedarbo problemą ir jų gyvenimas pagerėjo.

Aišku, pastaruoju metu kai kuriose srityse padėtis gerėjo cikliška. Tačiau dėl struktūrinių reformų, kurias pagal Lisabonos strategiją įgyvendino valstybės narės ir Europos Sąjunga, per pastaruosius kelerius metus padėtis pasikeitė ir šios reformos geriausiai apsaugo nuo ciklinio ekonomikos nuosmukio.

Lisabonos strategija – ES prisitaikymo prie pokyčių priemonė. Todėl ji yra svarbiausias Europos Sąjungos prisitaikymo prie globalizacijos elementas; pasitelkus šią strategiją europiečiams lengviau nustatyti naujus uždavinius ir galimybes.

Reformą gali būti sunku vykdyti. Kartais ji gali būti nepopuliari. Tačiau reformos – vienintelis kelias, atitinkantis dabartinius poreikius. Kol kas sėkmingai vykdomos reformos turėtų skatinti mus toliau dėti pastangas per kitą strategijos ciklą.

Tai reiškia, kad reikia palaikyti pokyčių tempą. Europoje dar per daug bedarbių. Mūsų aplinka dar nėra geriausia verslui augti. Europa dar nėra vieninga, kai kalbama apie inovacijų, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros skatinimą, privačiojo sektoriaus įnašas dar nepakankamas. Mes ką tik ėmėmės priemonių, kad ES taptų mažai anglies dvideginio į aplinką išskiriančių technologijų ekonomika. Atsižvelgiant į pasaulio ekonomikos augimo sulėtėjimo pavojų, labai svarbu toliau vykdyti reformas ir didinti mūsų ekonomikos atsparumą.

Lisabonos strategijai reikia tvirto vadovavimo. Kai vadovauja Europa, imamasi tolesnių priemonių. Prioritetiniai veiksmai, dėl kurių 2006 m. pavasarį susitarė Europos Vadovų Taryba, tapo realia varomąja jėga. Daugelyje valstybių narių dabar galima daug lengviau ir greičiau pradėti verslą. Susitarta dėl bendrų darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų principų. Minėtos priemonės sudaro tvirtą pagrindą naujam politiniam impulsui.

Turime pasinaudoti šiuo momentu ir susitarti dėl sutelkto naujų ambicingų veiksmų sąrašo. Toliau pateikiami keli pavyzdžiai, ką reikia kartu nuveikti:

- sumažinti mokyklos nebaigusių mokinių skaičių, siekiant užtikrinti, kad niekas nebūtų užmirštas globalizacijos amžiuje;
- suteikti Europai penktąją laisvę, laisvą žinių judėjimą, kad Europa galėtų pasinaudoti savo kūrybinėmis galimybėmis;
- užtikrinti didelės spartos internetą, kad būtų skatinamos naujovės ir Europa būtų interneto amžiaus priešakyje;

- skatinti mažųjų ir vidutinių įmonių veiklą pasitelkiant Europos smulkiojo verslo aktą;
- iš esmės gerinti pastatų energinį naudingumą, panaudojant didelį viešųjų pirkimų biudžetą siekiant pokyčių;
- didinti švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų tarpusavio sąveiką, visų pirma įsteigiant Europos inovacijų ir technologijos institutą (ETI) ir vykdant Bendras technologijų iniciatyvas (BTI).

Europa turi unikalią galimybę tapti kūrybinga, šiuolaikiška, inovacijas remiančia, mažai anglies dvideginio į aplinką išskiriančių technologijų ekonomika, kurioje būtų tvirtu socialiniu modeliu grindžiama dinamiška verslo aplinka, aukštos kvalifikacijos darbo jėga ir aukštos kokybės švietimas. Pasitelkiant Lisabonos strategiją ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui, europiečiams lengviau siekti gerovės, įgyvendinant prieinamumo, galimybių ir solidarumo darbotvarę, kuri padės pasinaudoti atsivėrimo platesniam pasauliui galimybėmis ir spręsti globalizacijos uždavinius, siekiant atsižvelgti į Europos vertybes.

José Manuel Durão Barroso

Briuselis, 2007 m. gruodžio 11 d.

TURINYS

1.	Ižanga	5
2.	Per pirmąjį Lisabonos ciklą (2005–2008 m.) įgyvendintos struktūrinės reformos	6
3.	Lisabonos strategijos tobulinimas per kitą Lisabonos ciklą.....	7
3.1.	Tolesnis reformų vykdymas nacionaliniu lygiu	7
3.2.	Ekonominės politikos koordinavimo didinimas.....	8
3.3.	Bendrijos lygiu būtinos reformos, įskaitant Bendrijos Lisabonos programą.....	9
3.4.	Išorės santykių darbotvarkės derinimas	9
3.5.	Nacionalinių, Bendrijos ir tarptautinių veiksmų sutelkimas siekiant veiksmingo politinio atsako	10
4.	Keturių prioritetinių sričių veiksmai	11
4.1.	Investavimas į žmones ir darbo rinkų modernizavimas	11
4.2.	Verslo potencialo, ypač MVĮ, vystymas	13
4.3.	Investavimas į žinias ir inovacijas.....	14
4.4.	Energetika ir klimato kaita	16
5.	Tolesnės priemonės po 2008 m. pavasario Europos vadovų tarybos posėdžio	17

1. IŽANGA

2005 m. atnaujinus Lisabonos strategiją, Europos Sąjunga ir jos valstybės narės įsipareigojo sudaryti naują partnerystę, kurios tikslas – užtikrinti tvarų ekonomikos augimą ir kurti darbo vietas.

Praėjus beveik trejiems metams, šios partnerystės rezultatai akivaizdūs. Ekonomika išaugo nuo 1,8% 2005 m. ir manoma, kad augimas 2007 m. pasieks 2,9%, o 2008 m. – 2,4%. Nors pastaruoju metu padėtis gerėjo cikliška, valstybių narių struktūrinės reformos taip pat turėjo įtakos. Per pastaruosius dvejus metus sukurta beveik 6,5 mln. naujų darbo vietų. Manoma, kad iki 2009 m. bus sukurta dar 5 mln. darbo vietų. Tikimasi, kad nedarbo lygis sumažės daugiau nei iki 7% ir tai bus mažiausias nedarbo lygis nuo devintojo dešimtmečio vidurio. Užimtumo lygis, kuris šiuo metu yra 66%, kaip niekad arti bendro Lisabonos tikslo – 70%. Pirmą kartą per dešimtmetį užimtumas smarkiai didėjo kartu tvirtai augant našumui. Gyvenimo lygis neseniai prie ES prisijungusiose valstybėse narėse pastebimai gerėja.

Tačiau ne visos valstybės narės vienodai ryžtingai vykdė reformas. Kai kuriose srityse, pavyzdžiui, atveriant rinkas ir sprendžiant darbo rinkos segmentacijos klausimą, vėluojama įgyvendinti reformas. Be to, dėl pasaulinio ekonomikos augimo sulėtėjimo, sumaišties finansų rinkose ir didesnių pagrindinių produktų kainų padėtis tampa mažiau palanki.

2007 m. spalio mėn. neoficialioje Europos Vadovų Taryboje Lisabonoje valstybių ir vyriausybių vadovai aptarė, kaip Europa galėtų prisitaikyti prie globalizacijos¹. Jie patvirtino, kad atnaujintai Lisabonos strategijai turi būti skiriama daugiausiai dėmesio ir paragino ją patobulinti per kitą ciklą. Vadovai taip pat pabrėžė, kad ES turėtų taikyti šią strategiją, kad galėtų spręsti globalizacijos uždavinius, atsižvelgdama į savo vertybes ir interesus. Europos Sąjungos vystymosi modelis, pagal kurį konkurencingumas derinamas su solidarumu ir tvarumu, bei ilgalaikė jos ekonominės integracijos patirtis gali būti itin svarbūs globalizacijos amžiuje. Pasirašiusi Lisabonos sutartį, ES įžengs į naują etapą. Išsprendusi pagrindinius institucinius klausimus, ES dabar gali skirti dėmesį tiems dalykams, kurie tiesiogiai susiję su kasdieniniu jos piliečių gyvenimu.

Pirmojoje šio komunikato, skirto 2008 m. pavasario Europos Vadovų Tarybai, dalyje išdėstyti Komisijos pasiūlymai, kaip toliau įgyvendinti strategiją. Nors ir kalbama apie makroekonominio stabilumo svarbą, pabrėžiama, kad reikia įgyvendinti likusias reformas, siekiant sustiprinti pagrindus, kad ateityje būtų galima išlaikyti tvarų ekonominį augimą ir padėti ES atlaikyti nepalankius pasaulinės ekonomikos pokyčius.

Antrojoje dalyje įvertinama kiekvienos valstybės narės (ir euro zonos) padaryta pažanga įgyvendinant nacionalines reformų programas ir konkrečias Tarybos patvirtintas rekomendacijas kiekvienai šaliai². Trečioji dalis – papildomas dokumentas, kuriame išsamiai įvertinta pažanga pagal politikos sritis³. Be to, Lisabonos paketas apima: (1) pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos atnaujinti konkrečias rekomendacijas kiekvienai šaliai ir klausimus, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį; (2) pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dar kartą patvirtinti

¹ „Europos interesus: sėkmingai išspręsti globalizacijos uždavinius“ - KOM(2007) 581.

² 2007 m. kovo 27 d. Tarybos rekomendacija 2007/209/EB (OL L 92, 3.4.2007).

³ Kiek tai susiję su užimtumu, šis dokumentas taip pat yra bendrosios užimtumo ataskaitos pagrindas. Jis apima ir vidurio laikotarpio iniciatyvos augimui skatinti vertinimo santrauką.

integruotąsias ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gaires; (3) naują Bendrijos Lisabonos programą ir (4) struktūrinių fondų perskirstymo, siekiant skatinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, analizę.

2. PER PIRMAJĄ LISABONOS CIKLĄ (2005–2008 M.) ĮGYVENDINTOS STRUKTŪRINĖS REFORMOS

Nors bendrai sutarta, ką reikia daryti, rezultatų siekiama netolygiai. Nuo 2005 m. visos valstybės narės įgyvendina esmines reformas, tačiau vienos iš jų ėmėsi aktyviau spręsti uždavinius nei kitos. Per pastaruosius dvylika mėnesių pasirodė nuovargio nuo reformų ženklų.

Teigiamas dalykas – tai, kad biudžeto deficitas sumažėjo nuo 2,5% BVP 2005 m. iki prognozuojamo 1,1% 2007 m., o valstybės skola sumažėjo nuo 62,7% 2005 m. iki šiek tiek daugiau nei 60% 2007 m. Vis dėlto pirmiausia euro zonoje iki galo nepasinaudota gana geromis ekonomikos augimo sąlygomis, kad būtų sumažintas struktūrinis deficitas.

Kai kuriose valstybėse narėse gerėjant ekonomikos augimo sąlygoms, palaipsniui didėjo disbalansas – atsirado didelis einamosios sąskaitos deficitas ir ekonomikos perkaitimo požymių, sumažėjo konkurencingumas, didėjo namų ūkių išsiskolinimas ir greitai kilo būsto kainos.

Euras buvo stabilumo garantas. Jis palengvino bendrosios rinkos veikimą – tai buvo naudinga euro zonai ir visai ES. Nuo 2005 m. galimas BVP augimo tempo įvertis euro zonoje padidėjo 0,2 procentiniais punktais iki 2,25%, iš dalies tą lėmė struktūrinių reformų rezultatai.

2006 m. našumo augimas pasiekė 1,5%, palyginti su 1,2% metiniu augimo tempu 2000–2005 m. Tačiau Europa vis dar atsilieka nuo kitų pirmaujančios ekonomikos šalių, kiek tai susiję su investicijomis į informacines ir ryšių technologijas (IRT) ir su tuo, kaip jos panaudojamos našumui gerinti. Tinklų pramonės sričių atvėrimas konkurencijai vyko lėtai ir lieka didelių kliūčių patekti į rinką. Kai kurios valstybės narės atsilieka įgyvendindamos vidaus rinkos direktyvas. Rezultatų nedavė ir pastangos patobulinti intelektinės ir pramoninės nuosavybės sistemą bei paspartinti standartizavimą.

Palaipsniui įgyvendinama ES geresnio reglamentavimo darbotvarkė, nors daugelis valstybių narių dar turi įgyvendinti būtinas priemones, įskaitant poveikio vertinimą ir administracinės naštos vertinimo ir mažinimo būdus.

Beveik visose valstybėse narėse dabar galima daug lengviau ir mažesnėmis sąnaudomis pradėti verslą. Tačiau apskritai Europoje dar nėra dinamiškos verslumo kultūros. Labai dažnai pastangos gerinti verslo aplinką yra pavienės, o ne vieningo, į MVĮ augimą sutelkto metodo dalis. Nors valstybės narės užsibrėžė tikslus, kuriais išsipareigoja smarkiai padidinti moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai (MTTP) skirtas investicijas ir kurie padėtų ES iki 2010 m. pasiekti 3% BVP tikslą, šis tikslas dar neįgyvendintas.

Užimtumas augo išpuodingai, nors kai kuriuose regionuose ir grupėse nauda buvo mažesnė. Daugelis valstybių narių pradėjo reformuoti pensijų ir ankstyvo išėjimo į pensiją sistemas. Šie veiksmai padėjo smarkiai ir stabiliai didinti vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo lygį, nors 50% tikslas dar neįvykdytas. Moterų užimtumo lygis labai išaugo (iki 57,2%, jau artėjama prie 60% tikslo), nors valstybės narės turėtų imtis tolesnių veiksmų lyčių lygybei darbo rinkoje skatinti.

Apie pusę valstybių narių parengė arba dar rengia darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyra grindžiamą politiką. Tačiau ši politika dar nėra vientisa. Pereinama nuo pasyvios prie aktyvios darbo rinkos politikos. Valstybės narės vykdo socialinės apsaugos sistemų reformą, visų pirma keisdamos savo mokesčių ir išmokų sistemas, kad būtų teisių ir išsipareigojimų pusiausvyra. Nustatytos lankstesnės darbo sutarčių sąlygos tam tikrų kategorijų darbuotojams (pvz., naujiems darbuotojams), tačiau nėra pakankamai galimybių įgyti naujų įgūdžių, kurie padėtų žmonėms daryti pažangą darbo rinkoje. Sunkesnei užduočiai, kuria siekiama reformuoti kitų rūšių sutartis reglamentuojančias taisykles, skirta nedaug dėmesio. Todėl daugelis darbo rinkų lieka segmentuotos, jos apima tiek geras garantijas turinčius vidaus darbuotojus, tiek išorės darbuotojus, kurių padėtis sunkesnė, o sutarčių perspektyvos neaiškios.

Taip pat nepakankamai įgyvendinama mokymosi visą gyvenimą programa, visų pirma kiek tai su susiję su žemos kvalifikacijos darbuotojais, kuriems ji labiausiai reikalinga. Švietimo ir profesinio mokymo sistemos dar nepakankamai atsižvelgia į darbo rinkos poreikius.

ES ėmėsi pirmųjų veiksmų, kad taptų mažai anglies dvideginio į aplinką išskiriančių technologijų visuomene. Padaryta pažanga siekiant bendro ES Kioto tikslo, o 2007 m. pavasario Europos Vadovų Taryboje ES išsipareigojo siekti ambicingų tikslų iki 2020 m. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir padidinti atsinaujinančių energijos šaltinių dalį.

Šio komunikato II dalyje pateikiama išsami valstybių narių pažangos ataskaita.

3. LISABONOS STRATEGIJOS TOBULINIMAS PER KITĄ LISABONOS CIKLĄ

Nors ekonomikos padėtis geresnė nei 2005 m., ES pradeda naują Lisabonos ciklą, atsižvelgdama į lėtėjantį pasaulinės ekonomikos augimą, riziką, susijusią su sumaištimi finansų rinkose, ir didėjančias naftos bei pagrindinių produktų kainas. Todėl dabar laikas priimti sprendimą dėl aktyvesnio strategijos įgyvendinimo, siekiant palaikyti pasitikėjimą ir stiprinti ekonomikos pagrindus, kad būtų galima atlaikyti galimus ekonomikos nuosmukius.

3.1. Tolesnis reformų vykdymas nacionaliniu lygiu

Pagrindinė kito ciklo valstybių narių užduotis – įgyvendinti neužbaigtas reformas, visų pirma tose srityse, kurios išskirtos konkrečiose rekomendacijose kiekvienai šaliai ir klausimuose, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį.

Atsižvelgdama į tai, kad reformoms įgyvendinti ir jų rezultatams pasiekti reikia laiko, Komisija siūlo nekeisti daugumos dabartinių rekomendacijų, o jas pakoreguoti, atsižvelgiant į pažangą, padarytą nuo jų priėmimo 2007 m. pavasarį.

Siekiant, kad naujos kartos ES sanglaudos politikos programos būtų kuo naudingesnės ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti, daugiau nei 60% jų lėšų⁴ turi būti skiriama nacionalinėms reformų programoms (NRP) remti. 347 mlrd. EUR bus skirta sanglaudai 2007–2013 m. skatinti. Šias lėšas papildys nacionalinis viešojo ir privačiojo sektorių bendras 160 mlrd. EUR finansavimas. Kiekvienais metais iki 2013 m. iš viso bus mobilizuojama/sutelkiama 70 mlrd. EUR, daugiausia NRP remti. Kadangi šiuo metu programavimo etapas užbaigtas, svarbu užtikrinti, kad išlaidos atspindėtų lėšų skyrimo išpareigojimus ir vėliau nebūtų perskirstytos mažesnės svarbos sritims.

Programuodamos ir įgyvendindamos sanglaudos programas, kurioms skirtos lėšos, vietos ir regioninės valdžios institucijos aktyviai dalyvauja vykdydamos atnaujintą Lisabonos strategiją. Reikia dėti daugiau pastangų, kad dalyvautų kuo daugiau suinteresuotųjų šalių ir kad būtų labiau keičiamasi patirtimi, idėjomis ir geriausia praktika, t. y. svarbiausiais strategijos privalumais. Todėl Komisija džiaugiasi dideliu Europos Parlamento, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto bei Regionų komiteto susidomėjimu, visų pirma stebėti suinteresuotųjų šalių dalyvavimą vykdamą strategiją.

3.2. Ekonominės politikos koordinavimo didinimas

Valstybių narių ekonomikos labai tarpusavyje susijusios. Jeigu visi veiktų ta pačia kryptimi ir jeigu būtų laiku derinamos reformos, būtų galima gauti daug naudos. Pasitvirtino naujas Lisabonos strategijos ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui valdymo metodas, kuriame akcentuojama ES ir valstybių narių partnerystė. Integruotos gairės – pagrindinė glaudesnio ekonominės politikos koordinavimo pagal atnaujintą strategiją priemonė. Jose nurodoma bendra struktūra, kurios laikydamosi skirtingų socialinių sistemų ir institucinių struktūrų valstybės narės įvairiais vystymosi etapais gali įgyvendinti savo nacionalinių reformų darbotvarkes, ir jos yra pakankamai plačios apimties, kad būtų galima atlikti koregavimus, atsižvelgiant į politinės aplinkos pokyčius. Dauguma valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių sutaria dėl to, kad nereikėtų keisti gairių ir kad pagrindinį dėmesį reikėtų skirti įgyvendinimui⁵.

Dėl šių priežasčių Komisija siūlo dar kartą patvirtinti esamas gaires kitam ciklui kartu atnaujindama aiškinamąsias pastabas, kuriose paaiškinamos sąlygos, kuriomis šios gairės turi būti įgyvendinamos. Pavyzdžiui, nurodoma, kad reikia daugiau dėmesio skirti priemonėms, kuriomis siekiama daugiau investuoti į žmones ir modernizuoti darbo rinkas. Valstybės narės turėtų peržiūrėti savo NRP, siekdamos užtikrinti, kad pastarosios būtų aktualios naujam ciklui ir turėtų toliau siekti, kad kuriant ir įgyvendinant NRP dalyvautų įvairios suinteresuotosios šalys.

⁴ Skiriamų lėšų kategorijos turi sudaryti bent 60% mažiau išsivysčiusiuose regionuose, kurie atitinka reikalavimus pagal konvergencijos programas, ir 75% palyginti turtingesniuose regionuose, kurie atitinka reikalavimus pagal konkurencingumo ir užimtumo programas. Šios nustatytos ribos taikomos valstybėms narėms, prisijungusioms prie Europos Sąjungos vėliau nei 2004 m. gegužės mėn., tačiau yra neprivalomos.

⁵ Integruotų ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gairių paketo vertinimas, galutinės ataskaitos projektas, 2007 m. spalio mėn., *Eureval and Rambøll Management* ir Ekonomikos ir finansų tarybos išvados (2007.11.13).

Pastarųjų trejų metų patirtis parodė, kad reikėtų toliau gerinti reformų koordinavimą. Todėl Komisija siūlo, kad valstybės narės aptartų konkrečius politinius sprendimus, susijusius su konkrečiomis rekomendacijomis kiekvienai šaliai ir klausimais, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį, – tai bus Tarybos daugiašalės priežiūros proceso dalis. Siekiant aiškos debatų struktūros, kiekviena valstybė narė savo įgyvendinimo ataskaitoje turi pateikti veiksmų planą, kuriame nurodytų priemones, kurių imsis rekomendacijoms įgyvendinti ir (arba) klausimams, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį, spręsti.

Be to, poreikis koordinuoti reformas daug didesnis euro zonoje. Iki 2008 m. vasaros, pažymėdama dešimtąsias Ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) metines, Komisija pateiks EPS veikimo apžvalgą, į kurią bus įtraukti pasiūlymai dėl veiksmingesnio koordinavimo ir valdymo euro zonoje.

3.3. Bendrijos lygiu būtinos reformos, įskaitant Bendrijos Lisabonos programą

Naujoji Bendrijos Lisabonos programa (BLP) – tai Bendrijos įnašas į atnaujintą Lisabonos strategiją. Šią programą reikėtų laikyti analogiška NRP programa, kurioje nurodyti naudingiausi valstybių narių vykdomoms reformoms Bendrijos veiksmai ir kuri turės didžiausią poveikį ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui. Nors kai kurias BLP priemones gali patvirtinti tik Komisija, daugumą jų taip pat pirmiausia turi patvirtinti Taryba ir Parlamentas. Reikia, kad visos ES institucijos imtųsi suderintų politinių veiksmų ir per kitą ciklą susitartų dėl šių priemonių, kad paskatintų ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą. Išsami BLP pateikta atskirame komunikate.

Bendrijos lygiu svarbu panaikinti likusias bendrosios rinkos spragas, visų pirma susijusias su paslaugomis, kad būtų galima pasinaudoti visa nacionalinių reformų teikiama nauda. Neseniai Komisija pateikė bendrosios rinkos XXI a. viziją⁶. Kai kurios pasiūlytos priemonės bus perimtos įgyvendinant BLP. Jomis siekiama suteikti teisių vartotojams ir mažojo verslo įmonėms bei pagerinti bendrosios rinkos taisyklių įgyvendinimą ir vykdymą. Įgyvendinant vartotojų įstatymus, vartotojai galės lengviau rinktis gamintojus ir bus skatinama konkurencija.

3.4. Išorės santykių darbotvarkės derinimas

Nors ES turi apsaugoti savo piliečius, interesus ir vertybes, protekcionizmu to padaryti negalima. ES yra didžiausia pasaulyje prekybinė jėga ir investuotoja, jos ekonomikos atvirumas lemia mažesnes pramonės žaliavų sąnaudas ir vartotojų prekių kainas, didesnę pasirinkimą vartotojams, suteikia stimulą konkuruoti versle ir skatina investicijas.

Lisabonos strategija įgyvendinama globalizacijos sąlygomis ir reikia labiau į tai atsižvelgti, kad būtų veiksmingesni šios strategijos rezultatai. Tai gali būti daroma keliais būdais:

- ES turėtų naudotis visomis savo priemonėmis, siekdama užtikrinti, kad išliktų jos ekonomikos atvirumas ir jos bendrovėms būtų suteikta daugiau galimybių patekti į trečiųjų šalių rinkas.

⁶ „Bendroji rinka XXI a. Europai“ - KOM(2007) 724.

Siekiant sudaryti naujas rinkos galimybes ir panaikinti tarifų ir kitas prekybos kliūtis, reikia naudotis daugiašalėmis derybomis, visų pirma sėkmingai užbaigtu Dohos prekybos raundu ir tebevykstančiais dvišaliais prekybos sandoriais⁷. Šiomis priemonėmis taip pat reikėtų naudotis, siekiant skatinti taisyklėmis pagrįstą metodą, kuriuo remiami aukšti socialinės ir aplinkos apsaugos standartai. Be to, Komisija kasmet teiks patekimo į rinką ataskaitas, kuriose bus nurodytos šalys ir sektoriai, kuriuose likę didelių kliūčių. Paprastai po to turėtų vykti konsultacijos su susijusiomis šalimis. Jeigu lieka problemų, reikėtų apsvarstyti galimybę panaudoti Bendrijos prekybos priemones ir (arba) veiksmus, susijusius su PPO. Ypatingas dėmesys bus skiriamas patekimui į viešųjų pirkimų rinkas ir intelektinės nuosavybės teisių, sąžiningos konkurencijos bei MVĮ patekimo į rinką užtikrinimui gerinti.

- ES turėtų gerinti savo strateginius dialogus su pagrindinėmis trečiosiomis šalimis, kad surastų abiem pusėms naudingus sprendimus, skatintų aukštesnius standartus ir didesnę reguliavimo priemonių konvergenciją:

Turėdama su bendrąja rinka susijusios patirties, ES gali pasidalyti konkrečiomis žiniomis (pvz., susijusiomis su rinkos integracija, socialine apsauga, užimtumu ir darbuotojų teisėmis, sveikatos apsauga, aplinkos apsauga, konkurencijos taisyklėmis, muitais), kurios būtų naudingos jos pagrindiniams partneriams, nors kartu dėl diskusijų taip pat galėtų būti priimami sprendimai, susiję su ES strateginių interesų sritimis (pvz., rinkos prieiga, energetika, klimato pokyčiai, migracijos valdymas, tinkamas darbas, technologiniai standartai ir intelektinės nuosavybės teisė, MVĮ politika). Reikėtų kurti naujus metodus, kuriais būtų atsižvelgiama į kiekvieno partnerio specifiką, kaip antai neseniai įsteigta Transatlantinė ekonomikos taryba. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti Europos Sąjungos kaimynystei.

3.5. Nacionalinių, Bendrijos ir tarptautinių veiksmų sutelkimas siekiant veiksmingo politinio atsako

2006 m. pavasarį Europos Vadovų Taryba susitarė dėl keturių prioritetinių sričių – atnaujintos strategijos kertinių akmenų (žinių ir inovacijų, verslo potencialo vystymo, investavimo į žmones ir darbo rinkų modernizavimo, energetikos ir klimato kaitos). Šios sritys tarpusavyje susijusios; lygiagrečiai siekiant šių sričių tikslų, vykdoma integruota politika.

2006 m. pavasario Europos Vadovų Taryba taip pat patvirtino ribotą skaičių specialių, konkrečių veiksmų, susijusių su kiekviena iš šių keturių sričių, kurie turi būti įgyvendinti iki pirmojo ciklo pabaigos. Šie veiksmai sėkmingai įgyvendinami. Pavyzdžiui, išskyrus kelias valstybes nares, dabar beveik visose valstybėse narėse galima pradėti verslą per vieną savaitę pagal „vieno langelio“ principą. Susitarta dėl bendrų darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros principų. Europos Vadovų Tarybos sprendimas nustatyti 25% tikslą buvo didelė paskata mažinti administracinę naštą. Šiais pavyzdžiais įrodoma, kad atnaujinta Lisabonos strategija gali būti tiesiogiai ir konkrečiai naudinga verslui ir piliečiams. Minėtos priemonės sudaro tvirtą pagrindą, kuriuo remdamasi Europos Vadovų Taryba gali duoti tolesnį impulsą strategijai įgyvendinti, priimdama sprendimą dėl ribotų tolesnių veiksmų, kurie turi būti įvykdyti iki 2010 m.

⁷

„Globalioji Europa – konkuravimas pasaulyje – ES augimo ir darbo vietų kūrimo strategijos dalis“ - KOM(2006) 567.

Atnaujinta strategija pagrįsta partnerystės principu, pagal kurį pripažįstama, kad, norint išspręsti bendras problemas, kiekvieno lygmens atstovai turi iki galo atlikti savo vaidmenį. Prioritetinės sritys – tai galimybė sujungti įvairius lygmenis. Kai veiksmus turi įgyvendinti valstybės narės, jos turėtų dalyvauti ir NRP; kai veiksmai vykdomi Bendrijos lygiu, juos reikia įgyvendinti vykdant BLP. Be to, daugumą veiksmų galima įgyvendinti tik tuomet, jeigu jie pagrįsti aktyvia išorės politika, kuria siekiama padėti ES spręsti globalizacijos uždavinius ir pasinaudoti su globalizacija susijusiomis galimybėmis.

4. KETURIŲ PRIORITETINIŲ SRIČIŲ VEIKSMAI

4.1. Investavimas į žmones ir darbo rinkų modernizavimas

Lankstumo ir užimtumo garantijų priemonės tikslas – darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyra. Ja siekiama, kad visiems piliečiams būtų užtikrintas aukštas užimtumo garantijų lygis, t. y. kad jie galėtų lengvai rasti gerą darbą visais aktyvaus gyvenimo etapais. Ši priemonė padeda darbuotojams ir darbdaviams pasinaudoti globalizacijos teikiamomis galimybėmis. Susitarus socialiniams partneriams, Europos Vadovų Taryba raginama patvirtinti Komisijos pasiūlymą dėl bendrų lankstumo ir užimtumo garantijų principų⁸. Valstybės narės dabar turėtų įgyvendinti šiuos principus, pritaikydamos juos konkrečioms aplinkybėms.

Labai svarbu dėti daugiau pastangų kovojant su skurdu ir socialine atskirtimi bei įtraukti darbo rinkos nuošalyje likusius asmenis, visų pirma vykdant aktyvią įtraukties politiką. Skurdo mažinimas – svarbiausias atnaujintos Lisabonos strategijos klausimas, joje daugiausia dėmesio skiriama ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui bei įgyvendinimo priemonėms, kuriomis investuojama į žmonių gebėjimus, suteikiamos lygios galimybės, tinkama socialinė apsauga ir geros kokybės darbo vietos. Būtina labiau remti žemos kvalifikacijos darbuotojus, migrantus ir neįgaliuosius, visų pirma skatinant tobulinti įgūdžius.

Daugiau investuoti į švietimą ir įgūdžius per visą žmonių gyvenimą svarbu ne tik sėkmingai sprendžiant globalizacijos uždavinius, tai ir vienas veiksmingiausių būdų kovoti su nelygybe ir skurdu. Vaikai labai anksti išmoka įgyti žinių per likusį gyvenimą. Vėliau, įgyjant pradinį ir vidurinį išsilavinimą, skaitymo įgūdžiai tampa būtina tolesnio tobulėjimo sąlyga. Tačiau vienas iš penkių Europos penkiolikmečių nemoka pakankamai skaityti. Vienas iš penkių 18–24 m. jaunuolių meta mokyklą įgijęs tik žemesnįjį vidurinį išsilavinimą. Dėl to jiems labai sunku patekti į darbo rinką ir daryti joje pažangą. Daugelis galiausiai lieka ilgalaikiai bedarbiai. Europa nepadarė esminės pažangos siekdama šios srities tikslų. Būtina imtis ryžtingų pastangų, siekiant padidinti pagrindinius jaunimo įgūdžius ir smarkiai sumažinti mokyklos nebaigusių mokinių skaičių. Reikia daug metų kaupti išteklius, kad būtų galima žengti žingsnį į priekį.

Mokymasis užsienyje gali tapti svarbiu asmeninio vystymosi ir kalbos įgūdžių stimulu. Pagal programą *Erasmus* beveik du milijonai jaunųjų europiečių turi galimybę studijuoti užsienyje. Šia programa turėtų galėti pasinaudoti daugiau jaunimo, kad ilgainiui ji taptų standartine universitetinių studijų dalimi.

⁸ „Siekiant bendrų lankstumo ir užimtumo garantijų principų – derinant lankstumo ir užimtumo garantijas kurti daugiau ir geresnių darbo vietų“ - KOM(2007) 359.

Užtikrinus, kad darbo metu įgyta kvalifikacija būtų pripažįstama visoje Europoje, žmonės bus labiau skatinami įgyti vis naujų įgūdžių darbinės veiklos metu. Europos kvalifikacijų sistema, dėl kurios neseniai susitarta, padės siekti šių tikslų, jeigu valstybės narės greitai su ja susies savo nacionalines kvalifikacijų sistemas ir programas.

Įgūdžių tobulinimu ir mokymusi visą gyvenimą remiama lankstumo ir užimtumo garantijų politika, didinant lankstumą, užimtumo garantijas ir judumą tarp darbo vietų. Būtina parengti tvirtesnę ir koncentruotesnę profesinio mokymo politiką, kuria būtų sprendžiama aktyvaus senėjimo problema ir prisidedama didinant našumą ir įsidarbinimo galimybes. Europos socialinis fondas gali labai paremti šias pastangas.

Reikia dėti daugiau pastangų, siekiant prognozuoti ir valdyti būsimus įgūdžių poreikius o kai vis daugiau sektorių trūksta darbo jėgos ir įgūdžių, Europa turės gerinti regioninės ir nacionalinės darbo jėgos judumą. Tokią politiką turi papildyti priemonės, kuriomis siekiama gerinti ekonominę ir socialinę imigrantų integraciją.

Kartu su bendrosios rinkos apžvalga Komisija pateikė savo viziją dėl prieinamumo, galimybių ir solidarumo darbotvarkės ir pradėjo viešas konsultacijas, kad sužinotų nuomonę šiais aktualiais klausimais. Ši informacija bus įtraukta į atnaujintą socialinę darbotvarę, kuri bus priimta iki 2008 m. vidurio.

Daugiau investuoti į žmones, laikantis požiūrio į užimtumą ir švietimą visą gyvenimą, modernizuoti darbo rinkas ir didinti socialinę įtrauktį:

Bendrijos veiksmai:

- iki 2008 m. vidurio Komisija pasiūlys atnaujintą **socialinę darbotvarę**, pagrįstą galimybėmis, prieinamumu ir solidarumu, kuria atsižvelgiama į naują Europos socialinę tikrovę ir kurioje visų pirma nagrinėjami jaunimo, švietimo, migracijos ir demografijos klausimai;
- Komisija pateiks pasiūlymų, kaip šalinti įgūdžių spragas tobulinant **būsimų įgūdžių reikalavimų** prognozavimą ir valdymą Europoje;
- Komisija pateiks pasiūlymų, susijusių su bendra 2008 m. **imigracijos** politika.

Valstybės narės turi:

- įgyvendinti sutartus bendrus **lankstumo ir užimtumo garantijų** principus, iki 2008 m. savo NRP nustatydamos nacionalinius planus.
- didinti galimybes naudotis kokybiškomis **vaikų priežiūros** paslaugomis, atsižvelgiant į nacionalinius ir Bendrijos tikslus;
- sudaryti veiksmų planus ir nustatyti tikslus nuolat mažinti **mokyklos nebaigusią mokinių** skaičių ir gerinti bazinius **skaitymo įgūdžius**;
- susieti nacionalines ir regionines programas su **programa Erasmus**, kad tarptautiniuose studentų mainuose dalyvautų daugiau studentų;
- iki 2010 m. sudaryti su Europos sistema suderintas nacionalines **kvalifikacijų sistemas**.

4.2. Verslo potencialo, ypač MVĮ, vystymas

Verslo aplinka Europoje pagerėjo, valstybėms narėms įgyvendinus 2006 m. pavasario Europos Vadovų Tarybos sprendimus pradėti taikyti „vieno langelio“ principą ir sutrumpinti verslo pradėjimo terminą iki vienos savaitės arba trumpiau. Dabar ES turi dirbti toliau ir susitarti dėl integruotos politikos, kuria šalinamos kliūtys visuose MVĮ vystymosi etapuose ir pagal kurią daugiau jos mažųjų įmonių gali išsivystyti į didesnes bendroves, sėkmingai konkuruojančias pasaulio rinkoje. Šį metodą būtų galima sutrumpinti Europos smulkiojo verslo akte, kuriame išdėstyti tiek principai, tiek konkrečios priemonės remti MVĮ jų veiklos gyvavimo laikotarpiu.

Aiškūs Europos Sąjungos prioritetas – panaikinti dideles bendrosios rinkos spragas, visų pirma susijusias su paslaugomis, kad būtų galima pasinaudoti visa nacionalinių reformų teikiama nauda. Iki galo laiku įgyvendinta paslaugų direktyva bus ne tik sukurta tikra bendroji paslaugų rinka, bet ir sudaryta svarbi galimybė racionalizuoti procedūras, pašalinti biurokratinės kliūtis, palengvinti patekimą į rinką ir greičiau pradėti naudoti sąveikias e-vyriausybės taikomas programas.

Europos geresnio reglamentavimo darbotvarkė pradeda duoti rezultatų, o administracinė našta turėtų būti sumažinta 25% ES lygiu. Valstybės narės nacionaliniu lygiu išipareigojo siekti tokių pačių ambicingų tikslų. Svarbi MVĮ verslo aplinkos gerinimo dalis ir nepakankamai įvertintas inovacijų šaltinis – viešojo administravimo įstaigų modernizavimas, visų pirma kiek tai susiję su jų sąveikiomis informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT). Įgyvendindamos geresnio reglamentavimo darbotvarkę dauguma administravimo įstaigų jau tenkina didėjančius lūkesčius, su verslo įmonėmis ir piliečiais elgdamasi kaip su klientais, naudodama naujas technologijas, skatindama socialines naujoves ir vykdydama organizacinius pokyčius, siekdama teikti skaidrias ir iš anksto žinomas paslaugas bei užtikrinti veiksmingas kompensavimo priemones. Komisija skatins keistis geros praktikos pavyzdžiais.

Verslo potencialo vystymas:

Bendrijos veiksmai:

- *priimti **Europos smulkiojo verslo aktą**, kuriame nurodytas **integruotos politikos požiūris**, siekiant vystyti ekonomikos augimo potencialą visuose **MVĮ** veiklos gyvavimo etapuose.*
- *siekti tikslo iki 2012 m. 25% sumažinti **ES administracinę naštą** ir įgyvendinti ambicingą **supaprastinimo programą**;*
- *stiprinti **bendrąją rinką**, didinti **paslaugų konkurenciją** ir imtis tolesnių priemonių finansinių paslaugų rinkoms integruoti.*

Valstybės narės turi:

- *nuolat dėti ilgalaikes pastangas, kad iki 2009 m. pabaigos įgyvendintų **paslaugų direktyvą**; iki 2008 m. pabaigos užbaigti nacionalinių teisės aktų patikrą ir vertinimą ir kartu įsteigti vieno langelio kontaktinius punktus, parengti elektronines procedūras ir pradėti naudoti veiksmingą tarpvalstybinio administracinio bendradarbiavimo sistemą;*
- *iki 2008 m. pavasario Europos Vadovų Tarybos posėdžio nustatyti ir paskelbti nacionalinius **administracinės naštos mažinimo** tikslus;*

*- iki galo pasinaudoti galimybėmis, kurios atsirado įgyvendinant paslaugų direktyvą ir geresnio reglamentavimo darbotvarkę, kad būtų toliau **modernizuojamos viešojo valdymo įstaigos**.*

4.3. Investavimas į žinias ir inovacijas

Vadovaudamosi 2006 m. pavasario Europos Vadovų Tarybos sprendimais, valstybės narės nusistatė tikslus ir ėmėsi veiksmų investicijoms į mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą didinti. Remiantis Komisijos pasiūlymais, steigama Europos mokslinių tyrimų taryba ir rengiamos kelios bendros technologijų iniciatyvos. Manoma, kad Europos inovacijų ir technologijos institutas (ETI) pradės veikti 2009 m. Pagal naujas sanglaudos politikos programas daugiau nei 85 mlrd. EUR bus skirta investavimui į žinias ir inovacijas.

Tai pirmieji teigiami žingsniai, tačiau reikia dar daugiau pastangų siekiant ambicingų Europos tikslų. Valstybės narės turėtų imtis papildomų priemonių, kad įvykdytų 2010 m. moksliniams tyrimams ir technologijų plėtrai skirtų investicijų (MTTP) planus. Tai ypač svarbu, nes 2006 m. ES MTTP rodiklis šiek tiek sumažėjo, kadangi MTTP investicijų augimas atsiliko nuo didesnio BVP augimo.

Vykstant globalizacijai, MTTP vis dažniau perkeliama į kitas pasaulio dalis. Europoje inovacijų apsaugos ir įgyvendinimo sąnaudos vis dar per didelės. Turinio platinimo licencijos vis dar priklauso nacionalinei kompetencijai. Per lėtai įgyvendinamos sąveikumo standartų nustatymo procedūros. Spektras vis dar valdomas nevientisai, stabdant naujų aukštųjų technologijų produktų ir tarptautinių paslaugų vystymą. Per daug kliūčių, įskaitant teisinės, trukdo bendradarbiauti universitetams, mokslinių tyrimų institutams, bendrovėms ir mokslininkams. Dėl tų pačių priežasčių taip pat neišnaudojamas vienas iš tradicinių Europos potencialų – jos žmonių kūrybiškumas ir išradingumas.

Tam, kad ši tendencija pasikeistų, Europai reikia penktosios laisvės, t. y. žinių laisvės, kuri papildytų keturias prekių, paslaugų, žmonių ir kapitalo judėjimo laisves. Ši penktoji laisvė turėtų padėti ES greičiau pereiti prie naujoviškų, kūrybiškų žinių ekonomikos:

- vienas šios laisvės aspektas – tikra Europos mokslinių tyrimų erdvė, kur yra ne tik pagrindinės sąlygos inovacijoms skatinti ir už jas atlyginti, bet ir kur ES ir nacionalinės MTTP programos papildo viena kitą; kur ištekliai skirstomi konkurencingai, siekiant pažangos, kur universitetams ir verslo įmonėms lengva bendradarbiauti, kur visiškai pripažįstami moksliniai laipsniai, o studentai, akademikai, mokslininkai ir kvalifikuoti darbuotojai gali laisvai judėti ir lengvai bendradarbiauti su pasaulio mokslininkų bendruomene;
- Europa taip pat turi sutelkti savo išteklius naujos kartos didelio masto įrangai, skirtai būsimums laboratorijoms, kurios būtinos, siekiant ateinančiais dešimtmečiais likti mažai tirtų sričių mokslinių tyrimų priešakyje. Susitarta dėl bendros darbotvarkės, kurioje nurodyta prioritetinga mokslinių tyrimų bazė nuo lazerių, teleskopų ir jūros tyrinėjimo įrangos iki vėžio mokslinių tyrimų duomenų bazių. Kadangi šioms priemonėms įgyvendinti reikiami ištekliai viršija bet kurios pavienės valstybės narės pajėgumus, reikia priimti nacionalinius sprendimus, kaip sujungti pajėgas;

- informacinės ir ryšių technologijos, kurių veikimas susijęs su didelės spartos internetu, yra pagrindinės našumo didinimo ir inovacijų skatinimo Europoje priemonės. Dar daug mažųjų įmonių ir piliečių neturi prieigos prie didelės spartos interneto – tai kliūtis jų vystymosi ir inovacijų pajėgumams. Kartu su didėjančia konkurencija telekomunikacijų rinkose nacionaliniais planais reikia užtikrinti, kad iki 2010 m. 30% Europos gyventojų naudotųsi didelės spartos internetu.

Penktosios laisvės, laisvo žinių judėjimo, praktinis įgyvendinimas:

Bendrijos veiksmai:

- gerinti **pagrindines** inovacijų **sąlygas**, sukuriant integruotą patentų jurisdikciją ir sudarant sąlygas nebrangiai įsigyti vieną patentą; supaprastinti dabartines nevientisas intelektinės nuosavybės teisės taisykles, visų pirma siekiant lengviau platinti turinį; sparčiau nustatyti sąveikumo standartus ir siekti bendresnio spektro valdymo bei suteikti geresnes galimybes gauti rizikos kapitalo;

- pašalinti su Europos pasu susijusio tarpvalstybinio **mokslininkų judumo** kliūtis;

- **sutelkti ES ir valstybių narių MTTP išteklius, siekiant juos veiksmingiau panaudoti, iki 2008 m. pabaigos susitarti dėl bendrų programų sričių ir iki 2010 m. pabaigos paskelbti projektų konkursus;**

- iki 2009 m. pabaigos parengus 35 bendrų projektų įgyvendinimo planus⁹, pradėti naudotis **naujos kartos pasaulinės klasės mokslinių tyrimų infrastruktūra**. 2008 m. pradėti dialogą su suinteresuotaisiais tarptautiniais partneriais dėl šių pasaulinio masto projektų;

- gerinti **didelės spartos interneto** konkurenciją, iki 2009 m. gegužės mėn. patvirtinant telekomunikacijų peržiūrą.

Valstybės narės turi:

- geriau koordinuoti pastangas, siekdamas gerinti pagrindines **inovacijų** sąlygas;

- nurodyti, kaip bus įvykdyti 2010 m. nacionaliniai **MTTP investicijų tikslai** ir koks bus jų MTTP strategijų indėlis kuriant Europos mokslinių tyrimų erdvę;

- pašalinti **mokslininkų judumo** tarp viešųjų ir privačiųjų mokslinių tyrimų centrų kliūtis;

- iki 2008 m. parengti nacionalines strategijas, kuriose būtų nurodyta **naujos kartos pasaulinės klasės mokslinių tyrimų infrastruktūra**, kurioje jos dalyvaus;

- nustatyti naudojimosi **didelės spartos internetu** tikslus¹⁰, kurie turi būti įtraukti į NRP, ir siekti, kad iki 2010 m. skvarbos rodiklis būtų 30%, kiek tai susiję su ES gyventojais ir ryšiu visose mokyklose.

⁹ Europos strateginis mokslinių tyrimų infrastruktūros forumas (ESFRI), Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros planas, 2006 m. ataskaita ir 2007 m. gegužės 21–22 d. Tarybos išvados.

¹⁰ Komisija stebės su internetu susijusios ekonomikos raidą, naudodama plačiajuosčio ryšio skverbties indeksą, kuris bus pradėtas taikyti 2008 m.

4.4. Energetika ir klimato kaita

2007 m. pavasario Europos Vadovų Taryba išipareigojo imtis veiksmų, kad Europa taptų mažai anglies dvideginio į aplinką išskiriančių technologijų ekonomika, turinti saugios, atsinaujinančios ir konkurencingos energijos šaltinių. Ji sutiko su ambicingais tikslais sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą, padidinti energijos vartojimo efektyvumą ir iki 2020 m. padidinti naudojimąsi atsinaujinančia energija. Kito ciklo uždavinys bus įgyvendinti sistemą ir priemones, kad būtų pasiekti šie tikslai, ir bendradarbiauti su likusiomis pasaulio šalimis, siekiant susitarti dėl panašių ambicingų veiksmų pagal JT sistemą.

Visa ekonomika turės būti pasiruošusi tokių ambicingų tikslų įgyvendinimui. Rinkos principais grindžiamomis priemonėmis, pvz., šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistema, ūkio subjektai skatinami kuo ekonomiškiau mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą. Patobulintą šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistemą turėtų papildyti veiksmai, kuriais siekiama įgyvendinti teisiškai privalomus nacionalinius šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo ir atsinaujinančios energijos tikslus: jie apima tikslinį reguliavimą, veiksmingą ekonominių priemonių, pvz., subsidijų, mokesčių lengvatų arba viešųjų pirkimų, taikymą bei priemones skaidrumui didinti, pvz., ženklimą arba „žaliosios“ energijos apskaitą. Greičiausiai galima gauti naudos energijos vartojimo efektyvumo srityje, kur vyriausybės gali imtis novatoriaus vaidmens. Vykdam šią veiklą reikės nuolat investuoti į mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą ir aktyviai diegti naujas technologijas, kaip nurodyta neseniai pateiktame Komisijos pasiūlyme dėl Strateginio energetikos technologijų plano¹¹.

Konkurencingesnėje ir integruotoje vidaus energetikos rinkoje bus lengviau siekti saugios, atsinaujinančios ir konkurencingos energijos Europos Sąjungai. Tokia rinka susijusi su naujomis investicijomis, kuriomis siekiama gerinti infrastruktūrą ir tinklus, geresniu atsargų valdymu, solidarumo mechanizmais ir įvairesniais energijos šaltiniais. Be to, reikės pakoreguoti visų sričių politiką, atsižvelgiant į klimato kaitos poveikį. Nepaisant to, kad ryžtingais visuotiniais veiksmais galima išlaikyti patenkinamą klimato kaitos lygį, šio proceso neįmanoma sustabdyti. Vykdam politiką reikia atsižvelgti į šį faktą ir mažinti socialinį, aplinkos ir ekonominį poveikį kartu vystant naujų technologijų potencialą ES pramonės konkurencingumui stiprinti.

Transformuoti Europą į mažai anglies dvideginio į aplinką išskiriančių technologijų ir efektyvaus energijos vartojimo ekonomiką:

Bendrijos veiksmai:

- priimti pasiūlymus dėl teisės aktų, siekiant užbaigti rengti vidaus elektros ir dujų rinkų ir klimato kaitos paketą, kad būtų įgyvendinta sistema, kuria siekiama mažiausiai 20% sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir iki 2020 m. turėti 20% atsinaujinančios energijos rinkos dalį.

¹¹ „Dėl Europos strateginio energetikos technologijų plano sudarymo“ KOM(2006) 847.

- skatinti pramonės politiką, siekiant **tvaresnių gamybos ir vartojimo būdų**, daugiausia dėmesio skiriant atsinaujinantiems energijos šaltiniams ir produktams, paslaugoms bei technologijoms, kurias naudojant išmetama nedaug anglies dvideginio ir veiksmingai naudojami ištekliai;

- **persvarstyti energijos mokesčių direktyvą**, siekiant didesnės sąsajos su ES energetikos ir aplinkos tikslais;

- griežtinti **pastatų energinio naudingumo direktyvos** reikalavimus.

Valstybės narės turi:

- **peržiūrėti savo ekonomines priemones**, įskaitant mokesčius, subsidijas ir rinkliavas, siekiant užtikrinti, kad jomis būtų ekonomiškai prisidedama kovojant su klimato kaita;

- raginti sutartis sudarančias įstaigas sistemingai įtraukti **energijos vartojimo efektyvumą**, kaip vieną iš viešųjų pirkimų dotacijos skyrimo kriterijų;

- nustatyti valdžios institucijų pastatams taikytinus privalomus suvartojamos energijos kiekio mažinimo tikslus;

- tobulinti **energetikos tinklų sąveiką**.

5. TOLESNĖS PRIEMONĖS PO 2008 M. PAVASARIO EUROPOS VADOVŲ TARYBOS POSĖDŽIO

Atnaujinta Lisabonos strategija ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui jau duoda rezultatų. Dabar Europa turi bendrą integruotą darbotvarkę, priemones, kurias pasitelkus galima bendradarbiauti sprendžiant bendras problemas bei veiksmingai kiekvienais metais stebėti pavasario Europos Vadovų Tarybos daromą pažangą.

Viskas parengta, kad 2008 m. pavasario Europos Vadovų Taryba galėtų **pradėti kitą ambicingą ciklą** ir imtis šių veiksmų:

- įgyvendinti keturių prioritetinių sričių veiksmus, kaip nurodyta 4 dalyje;
- dar kartą patvirtinti integruotąsias gaires kitiems trejiems metams;
- patvirtinti Komisijos pasiūlymus dėl konkrečių rekomendacijų kiekvienai šaliai ir klausimų, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį;
- raginti valstybes nares įgyvendinti likusias nacionalinių reformų programų reformas ir užtikrinti, kad naujam ciklui jos turėtų atnaujintas NRP; raginti valstybes nares į savo metines įgyvendinimo ataskaitas įtraukti konkrečius veiksmų planus, kuriuose būtų nurodyti konkretūs politiniai sprendimai ir konkrečių rekomendacijų kiekvienai šaliai ir klausimų, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį, įgyvendinimo tvarkaraščiai, ir pateikti šiuos planus Tarybai bei Komisijai;
- patvirtinti naują Bendrijos Lisabonos programą;

- raginti valstybes nares bendradarbiauti su nacionaliniais regioniniais parlamentais, siekiant organizuoti metinius debatus dėl NRP ir konkrečių rekomendacijų kiekvienai šaliai įgyvendinimo;
- raginti valstybes nares užtikrinti, kad sanglaudos fondo lėšos būtų naudojamos pagal lėšų skirstymo nuostatas, siekiant didžiausio poveikio ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui;
- skatinti nacionalinius Lisabonos strategijos koordinatorius toliau keistis reformų patirtimi, visų pirma kai ji susijusi su keturiomis prioritetinėmis sritimis, ir dėti daugiau pastangų, kad dalyvautų daugiau suinteresuotųjų šalių;
- raginti Europos Parlamentą per kitą ciklą imtis aktyvaus vaidmens kartu palaikant dialogą su nacionaliniais parlamentais.